

- 1 **Keda kujutatakse** sellel Pompeist pärineval, praegu Napolis Rahvuslikus Arheoloogiamuuseumis oleval freskol?

- 2 Leedu üks võimsamaid valitsejaid (1296 – 1377) sai suurvürstiks 1345, kui kukutas oma venna Kestutise abiga (kellest sai sisuliselt tema kaasvalitseja) oma teise venna Jaunutise. Tegutses hoolsalt Vene alade liitmisega Leedu külge, tema ajal jõudsid riigi piirid Musta mereni, piiras (tõsi küll edutult) Moskvat ja lõi 1362 Siniste Vete lahingus tatarlasi. Laveerides katoliikluse ja õigeusu vahel kaldus viimase poole kuid arvatavasti jäi elu lõpuni paganaks, olles nii viimaseks paganlikuks valitsejaks Euroopas (kui mitte selleks lugeda hiljem sisetülides aastaks võimule saanud Kestutist) – talle järgnenud poeg ja vennapoe lasid ennast ristida. **Kes?**
- 3 Tema täpne sünniaeg on teadmata, aga kindel on see, et oma suurimad teod tegi ta alles auväärse eas ja juba pimedana. 1193 sai ta Veneetsia doodžiks, olles mõnede allikate väitel sellel ajal juba 85 aastat vana. Ta oli keskseks figuuriks IV Ristisõjas 1204, kui suutis ristisõdijad Püha Maa asemel suunata Konstantinoopoli vallutamisele. **Kes oli see Veneetsia üks legendaarsemaid juhte?**
- 4 Selles 1859 toimunud lahingus võitlesid ühel pool Prantsuse väed Napoleon III juhtimisel ja Itaalia (Sardiinia) väed Vittorio Emanuele II juhtimisel ning teisel pool Austria väed Franz Joseph I juhatusel – väidetavalt olevat tegu viimase suuremat sorti lahinguga, kus kõik osalevad väed olid monarhide otsese ülemjuhatusel all. Kokku osales verevalamisel ca 300 000 meest ja lõppes see Prantsuse-Sardiinia võiduga. Just selles lahingus nähtud õudused olivat põhjuseks, mis ajendasid Henry Dunanti looma Rahvusvahelise Punase Risti. **Mis lahing?**
- 5 **Mis aasta?** (+/- 1 aasta – 1 punkt):
- esimene orbitaallennukõlbulik kosmosesüstik Columbia tarniti NASAle;
  - Egiptuse president Anwar Sadat ja Iisraeli peaminister Menachem Begin allkirjastasid Valges Majas rahulepingu;
  - Suurbritannias kaotas usaldushääletuse James Callaghani valitsus;
  - Peeti esimene Pariis-Dakari maratonralli, mille võitis Range Roveril sõitnud prantslane Alain Genestier;
  - NBA-s teenis oma ainsa meistritiitli Seattle Supersonics;
  - Sündisid Aaliyah, Valentino Rossi, Pink, Heath Ledger jt;
  - Surid Jean Renoir, Sandor Kocsis, Sid Vicious, Agostinho Neto jt.

- 6 12. sajandil kasvas Euroopas nõudlus raua järele. Eestist müüdi seda nii paganatele kui ka kristlastele. **Kus asus Eesti suurim muistne rauasulatuskeskus?** Rauatootmine algas seal viikingiaja alguses, põhiraskus langeb aga 12.–14. sajandisse. Kahe ja poole sajandiga toodeti u 1500–2000 tonni rauda, kusjuures ca 1000 tonni, mis enda vajadustest üle jäi, müüdi maha Aastas läks müügiks seega kesktlābi neli tonni rauda. Kohanimi 2 p, maakond 1 p.
- 7 Ernst Jaakson oli Eesti välisteenistuses kokku 79 aastat, alates 1919. aastast kuni surmani 1998. Peakonsulina saadiku ülesandeks Ameerika Ühendriikides oli ta üks järjepidevuse sümboliteid ning olulisim vaba Eesti esindaja läänes. Peakonsuliks sai ta siiski alles 1965, peale oma eelkäija surma. **Kes oli see 1897.a sündinud diplomaat**, kes töötas konsulina Ameerika Ühendriikides 1939–1965 (alates 1940. aastast peakonsul saadiku ülesannetes)?
- 8 Kūsitav (eluaastatega 1927–2008) oli USA politoloog, Harvardi űlikooli professor. Tema kāsitluse pearõhk on kultuurierinevuste tāshtustamisel konfliktide allikana. Tuntuimad tööd on rahvusvaheliste suhete alal, nn tsivilisatsioonide kokkupõrke teemal. Aastal 1993 avaldas ta ajakirjas [Foreign Affairs](#) äärmiselt mõjuka ja sageli tsiteeritud artikli "The Clash of Civilizations?", mis kontrasteerus teise mõjuka politoloogilise kāsitlusega – [Francis Fukuyama](#) "ajaloo lõpu" kontseptsiooniga. Hiljem laiendas ta oma artikli täispikkuses raamatuks, mis ilmus 1996 (eesti keeles 1999 "Tsivilisatsioonide kokkupõrge ja maailmakorra űmberkujundamine"). **Kes on see** ka Eestit külasthanud, maailma 7–8 tsivilisatsiooniks jaganud kunagine president Jimmy Carteri nõunik?

- 9 űks vendadest (1888 – 1959) oli Eisenhoweri riigisekretāriks ja űheks kűlma sõja pistrikuks, pooldades agressiivset vastuastumist kommunismile űle kogu maailma. Tema suust on ka algselt pārit lause: „USA-l ei ole sõpru, tal on huvid”. Tema jārgi on nimetatud Washingtoni rahvusvaheline lennujaam. Teine (1893 – 1969) oli 1953 – 1961 CIA űlemaks ja sellel kohal aitas kaasa riigipõõretele Iraanis ja Guatemalas, kuid lābikukkumine Kuubal (Sigade lahe intsident) sundis ta ametist lahkuma. **Mis perekonnanime need vennad kandsid?**
- 10 Septembris 2010 jõudis poelettidele kűmme aastat Suurbritannia eesotsas olnud Tony Blairi kaua oodatud mālestusteraamat „A Journey” („Teekond”), mida autor ise on nimetanud „laiendatud armastuskirjaks” oma rahvale. űleilmselt pālvisid kűllap enim tāhelepanu tema mōtted seoses Iraagi sõjaga. **Keda nimetab ta** aga raamatus „keeruliseks, mōnikord hulluks ajavaks” tegelaseks, kes samal ajal on siiski „tugev, vōimekas ja briljantne”? Sellel tegelasel polnud Blairi sõnul poliitilist instinkti „inimliku kōhutunde” tasandil. „Politiiline kalkulatsioon – jah, poliitilised tunded – ei. Analűtiline intelligents – absoluutselt, emotsionaalne intelligents – null,” andis ta hinnangu.

- 11** Seda kohta mainiti ürikutes esmakordselt 1502 kõrtsikohana (tor Bruggen). Pärast viimast maailmasõda hakati sinnakanti rajama kombinaati nr 7 koos *Värvivabrikuga*. Algul oli koha postiaadressiks Moskva-10. Seal hakati tootma ainet nr 33, mis mõne aja pärast muutus produktiks A-9. **Mis kohaga ja mis ainega on tegemist?**
- 12** Sellest aastast on meil käibel kauaoodatud euro. Siinjuures on paslik meenutada kuupäeva 11. mai 1998, kui ühes Euroopa riigis vermiti esimene metalleuro (1 €). Küsitava riigi 1-eurose tagakülje on kujundanud J.Jimenez. **Mis riigis esimene metalleuro vermiti?**
- 13** Selle toote põhikomponendiks on kuiv defibrineeritud veise veri. Sellele lisatakse kondenspiima, mett, askorbiinhapet ja näpuotsaga veel mõningaid aineid. Esimese sellelaadse toote valmistas 1890 Dr. Hommel Šveitsis. **Mis tootega on tegu?**
- 14** Küsitavad plastmassmehikesed on müügil aastast 1975. Need mõtles välja sakslane Hans Beck. Erinevaid mehikesi, kes liigutavad käsi ja jalgu on praeguseks üle saja ning iga mehike on kujundatud kindla elukutse esindajaks. **Millist nime need mehikesed kannavad?**

- 15** Küsitava ansambli moodustas 1974. aastal Inglismaal norra päritolu helilooja ja laulja Georg Kajanus. 1970te suurimad hitid olid bändil muuhulgas *A Glass Of Champagne* ja *Girls, Girls, Girls (Gimme Shakespeare)* on leidnud muuhulgas ka Eesti muusikute seas kaverdamist). Bänd tegutses 1974-78 ning 1989-1995 Kajanuse juhtimisel, teiste inimeste toel ka tänagi. Kuulete taustal ka ühte nende 1990te tuntuimat lugu. **Mis ansambel?**

Särevere

12. märts 2011

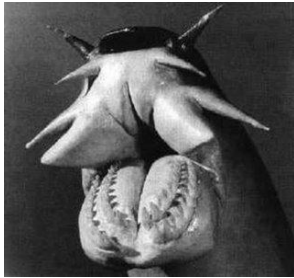
16

Karl Ernst von Baeri nime kannavad mitmed geograafilised objektid: 2 neeme, mägi, mäed ja mäeahelik, künkad, saar. Kuid Baer on oma nime andnud ka ühele linnule, kelle teaduslik nimi on *Aythya baeri*. Mis lind? Muuseas ungarlased kutsuvad teda *Mandzsu rece*, mongolitele on ta aga *Uhaa šumbuur*, teie aga **kirjutage selle linnu nimi eesti keeles.**

17 Pildil on ainus loom, kel on küll kolju, kuid puudub selgroog. Nad on nii umbes 45-70 cm pikad. Ladina keeles on ta nimeks Myximi, sealt ka vene keelde ülekantud miksiinid. Inglise nimetavad teda aga Hagfish, mida võiks ehk tõlkida kui „vanamoorikala“. **Kuidas eesti keeles seda seltskonda nimetatakse?** Nende taksonoomilises kuuluvuses pole teadlased jõudnud üksmeelele.

18 Küsime taimeperekonna eestikeelset nime. Selles on 35 liiki ühe- või mitmeaastasi rohttaimi, poolpöösaid ja pöösaid. Selle korvõieliste sugukonda kuuluva taimeperekonna esindajad on pärit Ameerikast. Ladinakeelne perekonna nimetus *Coreopsis* tuleneb kahest kreekakeelsest sõnast, tähendusega lutika sarnane. Nimetus viitab viljade välimusele. Eestikeelse nime on taim saanud ilusate säravate õite järgi. Meie aedades näeb üheaastastest liikidest kõige rohkem värv- ... ja tema sorte. Püsikutena on meil tuntud suureõeline ... ja männas-... ning nende sordid. **Mis taimeperekond?**

19 Eesti-nimelisi taimi kasvab Eestis mitmeid nagu eesti palderjan, eesti soojumikas, eesti viirpuu. Mõned taimed on omale nime saanud mõnest Eesti paikkonnast nagu saaremaa robirohi, saaremaa viirpuu, viidumäe viirpuu. Tõlkja rahvapärane nimetus on teatavasti Rakvere raibe. **Millise paikkonna (linnaasumi) järgi nimetatakse** aga üht meil kasvavat karutubakat?

20

Küsitav koeratõug pärineb Siberist, Taimõri piirkonnast. Tema näol on tegemist ühe iidsema koeratõuga, kes geneetiliselt sarnaneb peaaegu äravahetamiseni oma esivanema, hundiga. Küsitava tunneb ära valge kasuka, rõngas saba ning naeratava näo järgi. Koerte aretuse alguseks võib lugeda aastat 1889, kui inglise loodusuurija Ernest Kilburn Scott tõi uurimisreisilt Siberist kaasa 1 isase ja 1 emase koera. Pärast seda pole koerte tõuaretuses siberi koeri enam kasutatud. Praeguseks on enamus koertest nende algusel kodumaal hävitatud. Tõustandard kinnitati Inglismaal 1909. aastal. **Milline koeratõug?**

21 Kaks Tallinnas sadamajuhina (üks oli sadamaülemaks, teine sadama komandöriks) tegutsenud teadlast ja maadeavastajat on täiendanud maailmakaarti koguni 26 omanimelise kohanimega. **Kes (2 nime)?**

22 Muinasaja ehk 13.sajandi alguse Virumaa oli oma maa-alalt ja piiridelt ligikaudu võrdne 20.sajandi Virumaaga. Muinasajal oli Virumaal 5 kihelkonda: Repel – suur maa-ala Rakverest põhjapoole, mis sai aluseks hilisemale Haljala kihelkonnale, Mahu – hilisema Viru-Nigula kirikukihelkonna eelkäija, Lemmu – mis sai aluseks Viru-Jaagupi kirikukihelkonnale, Alutaguse – hõreda asustusega ala, mida võib lugeda Jõhvi kirikukihelkonna eelkäijaks. Viiendaks muinaskihelkonnaks oli Askala. **Millise hilisema kirikukihelkonna eelkäijaks võib seda lugeda?** Muuseas, praegu eksisteerib samanimeline vald.

23 **Mis linn?** Tegemist on kuurortlinnaga, esimene elektrifitseeritud linn Suurbritannias, üks esimesi linnu, kus hakkas sõitma elektritramm (1885). Suvel muutub linn "ballitantsude Mekaks", kus peetakse üleilmse kuulsusega tantsufestivali, sügisel vallutab linna aga maailmatasemel valgusfestival, mida on peetud juba üle sajandi. Linnas on ka vähendatud Eiffeli torni koopia ja üks suurimaid lõbustusparke Euroopas, kus asub üks kõrgemaid ameerika mägede atraktsioon – Pepsi Big One. Lisaks sellele loetakse linna ka Jaguari automudeli koduks. Linna vapp, nagu näha, on väga progressiivne.

24 Sellelt Kreeka saarelt on pärit mitmed tuntud Kreeka laevandusmagnaadid (kõige tuntum neist ehk Livanos) ja seetõttu loetakse seda kanti maa üheks jõukamaks. Saare ajaloo kõige tuntum sündmus juhtus 1822, kui tapeti või küüditati tervelt kolmveerand saare 120 000st elanikust, mida on oma töödes kajastanud näiteks Delacroix, Byron ja Hugo. **Mis saar?**

25 Leif Eriksson rajas oma avastusretkel Põhja-Ameerikasse aastal ca 1000 asunduse Vinlandile (mille tähenduseks loetakse kas veinimaa või karjamaa) – üldiselt arvatakse, et see asus tänapäeva Newfoundlandis, kuigi on ka teistsuguseid seisukohti. Saagades on ära mainitud ka kaks muud kohta Uues Maailmas, millest üks sai oma nime tänu kividrohusele ja teine metsarohusele. **Mis nime need kaks kohta kandsid?**

Särevere

12. märts 2011

26

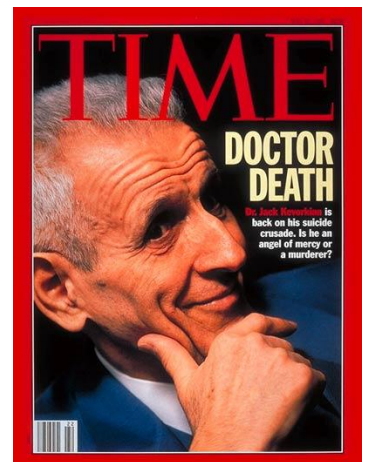

Selle munavalgetel põhineva maiustuse kodumaaks on kas Austraalia või Uus-Meremaa. Igatahes kuulub ta mõlema maa rahvuskööki ja on tihedalt seotud pildil oleva daamiga. **Mis maiustusest on jutt?**

27

See 1928 sündinud eutanaasiaaktivist aitas kaasa vähemalt 130 ravimatult haige inimese lahkumisele siitilmast, kasutades mehhaniseeritud protsessi, kus lõplikult pidi "nupule vajutama" surija. 1999 mõisteti ta 10-25-ks aastaks vangi (vabastati 2007 tingimisi), süüdistatuna mõrvas, kuna suudeti tõestada, et ühe patsiendi puhul tegi viimase surmava liigutuse just tema, mitte aga patsient. **Kes?**

28

Mis riigi tüdrukute koolivormid on kujunenud Briti Kuningliku Laevastiku vormi eeskujul, poiste omad aga põhinevad Preisi sõjaväe vormil? Ei ole ühtset üleriigilist, kuid enamik kesk- ja vanema astme koole kasutavad taolisi vorme.

29

Küsitav on kasutuses kõigis Euroopa Liidu liikmesriikides, saab 2011. aastal 20-aastaseks. See loodi Euroopa Nõukogu otsusega 29. juulil 1991. Eestis võeti kasutusele 1992. aastal. 1. aprillist 2000 on see ainus taoline Eestis. 2010. aasta Eurobaromeetri uuring näitas, et 48 protsenti Eesti elanikest teab, et seda saab kasutada kõigis Euroopa Liidu riikides. 90 protsenti Eestis küsitluses osalenutest teadis, kuidas seda kasutada. **Millega on tegemist?**

30

Eesti keeles kasutatakse selle kohta kahte nimetust. Rahvusvaheliselt on standardiks klassikaline prantsuse disain (mis tulenevat oda teravikust), kuid sakslased võivad selle asemel kasutada ka puulehe kujutist (šveitsis ka kilpi) ning itaalia-hispaania ruumis on aga seda traditsiooniliselt kujutanud mõök, millest on tulnud ka ingliskeelne nimetus. **Millest jutt?**

12. märts 2011

31 Küsitav, 1899 Väätsal sündinud ning 1970 Tartus surnud mees on Eesti meditsiiniajalikku läinud nelja asjaga – Eesti esimene tehissöögitoru (peensoolest), Eesti esimene kopsuoperatsioon, Eesti esimene veresoonesüirdamine ja Eesti esimene laibalt võetud neeru siirdamine. **Kuidas on mehe nimi?**

32 Seda nime kandis Vana-Kreeka öö ja surnute, nõiduse, tontide ja kuujumalanna. Tänapäeval on sama nimi antud ka spetsiaalselt sõjaväe jaoks konstrueeritud Prantsuse relvale. See kergsulamist, u 14 kg kaaluv, laskurite poolt *kiskjaks* hüütud snaipripüss läbib 25 mm paksuse soomusplaadi rohkem kui 300 m kauguselt ja tapab 2 km kauguselt. **Mis nimi?**

See ettevõtte asutati 1928 kahe venna poolt mehaanikatöökajana. 1932 hakati tootma haagiseid (millest tuleneb ka ettevõtte tänane nimi). 1949 lisandusid toodangusse veoautod ja bussid, 1950-1970. aastatel valmistati ka sõiduautosid (nende tootmisüksuse omandas hiljem Volvo). Tänapäeval kuulub ettevõtte USA kontsernile PACCAR, valmistatakse veoautosid (seeriad CF, LF, XF) ja diiselmootoreid. Tuntust on kogunud ka autospordis, 1980. aastate teisel poolel osaleti näiteks Pariis-Dakari rallidel kahe mootoriga võitlusveoautodega (vt ka pilti). Lisaks oli nende sõiduautel selline kiiks, kui esimene astmevaba automaatkast Variomatic. Veokitootjana täna Euroopa suuruselt kolmas. **Mis ettevõtte?**

34 2010.aastal toimus Eestis üleminek digiteleviseioonile – ühe esimese riigina. **Milline riik maailmas tegi seda esimesena, 1.septembril 2006?** Tegemist on Euroopa riigiga.

35 Kuulete ühe hästituntud ansambli ühte kahest mitte-inglisekeelse refrääniga loost. **Mis ansambel ja mis keel?**

12. märts 2011

- 36** 18.06.1986.a püstitas Anne Horina (a-ni 1985 Salak) rekordi, millega juhib selle spordiala Eesti kõigi aegade edetabelit tänini. Eesti rekordiks seda aga ei loeta, põhjuseks see, et sportlanna õppis tollal Moskvast. Ka praegu elab ta Venemaal. 1987.a tuli ta küsitaval alal N.Liidu meistriks. **Mis alal oli Salak-Horina nii tugev?**
- 37** Tähelepanuväärse saavutusega tulid Eesti maletajad toime 1939.a Buenos Aireses peetud maleolümpial, võites pronksmedalid. **Millised riigid võitsid aga kuld- ja hõbemedalid?**
- 38** Skandaalne Marion Jones on ka oma elukaaslased leidnud kergejõustikustaadionilt:
- esimene abikaasa (aastast 1998) – MMi kuld ja pronks, kuid põrus Sydney olümpiamängudel dopingutestis, 2002 nad lahutasid.
- Jonesi uueks boyfriendiks (kes talle ka lapse tegi) sai neljakordne tiitlivõistluste medalimees ning eksmaailmarekordimees, kes sattus 2004 BALCO labori dopinguskandaali (ja too maailmarekord tühistati), hiljem sattus ta kohtu alla rahapesu tõttu ning praegu peaks istuma vanglas heroïnidiilerina.
- 2007 abiellus ta uuesti mehega, kelle parimaks saavutuseks on kõigest olümpiapronks, kuid kelle nimel püsis 12 aastat maailma tippaeg 100 meetri jooksus – kahjuks küll lubatust tunduvalt tugevama taganttuulega – 5 m/s.
Nimetage need kolm sportlast.
- 39** Oma stoilise meelelaadi tõttu võistkonnakaaslastelt „Lendas üle käopesa“ Pealik Bromdeni järgi hüüdnime „The Chief“ teeninud neljakordne NBA-meister ja üheksakordne All-Star riputas ketsid varna alles 44-aastaselt, olles oma 21-hooajalise karjääri jooksul mänginud kaasa rohkemates mängudes kui keegi teine liiga ajaloos (1611). **Kes?**

- 40** Eesti jalgpallikoondis on mänginud kõigi UEFA liikmesriikidega peale Prantsusmaa. Kõige rohkem võite, 17 on saadud Leedu üle. Positiivne skoor on aga 9 rahvusmeeskonnaga. Nende hulgas on Serbia (1-0-0), aga ka 5 väga väikest riiki/maad: Luksemburg (2-1-0), Liechtenstein (3-1-0), Fääri saared (4-1-1), San Marino (1-0-0) ja Andorra (9-0-0). **Nimetage ülejäänud kolm riiki, kellega on meie vutimeestel pluss-skoor.** (arvestus 2010. aasta lõpuga)

41 Korvpalliklubide Euroliigas domineerisid algusaastatel NSV Liidu klubid. 1958 – 1963 võideti järjest kuus esimest tiitlit. Võitjatena said oma nime kirja kolm klubi – Riia ASK kolmel korral (3 esimest), Moskva CSKA kahel korral ja *** ühel korral. **Milline oli see kolmas klubi?**

42 Eesti Filmiajakirjanike Ühingu aasta filmi auhind ehk Neitsi Maali on auhind, mida EFÜ annab aasta parimaks Eesti filmiks tunnustatud filmile. Esmakordselt anti see välja 1994. aastal. Aasta filmi auhinnaga kaasneb Olympic Casino Eesti AS poolt välja pandud preemiasumma ja alates 2005. aastast Priit Tenderi loodud Neitsi Maali nimeline pronkskuju. Mõnel aastal on välja antud ka kaks auhinda. **Nimetage kaks režissööri**, kelle nimi esineb laureaaside loetelus kõige enam – vastavalt 4 ja 3 korda.

43

2008.a aprillis suri mees, kes sündis 4.10.1923.a John Charles Carteri nime all. Filmimaailm tunneb teda näiteks filmist „Maailma suurim vaatemäng“ (Oscar 1953), Moosesena „Kümnest käsust“, Oscari võitis ta nimategelase osatäitmise eest filmis „Ben Hur“. Kehastanud ka Michelangelot ja El Cid'i. **Millise nime all on ta tuntud?**

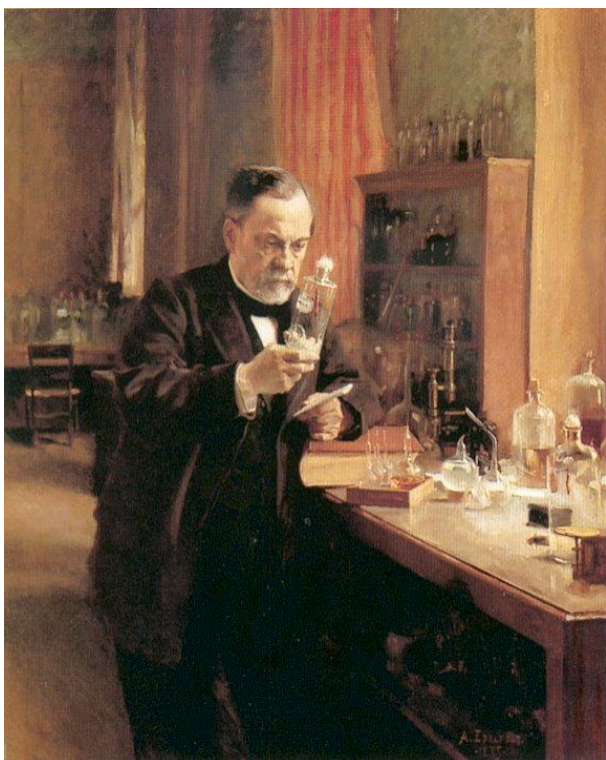
44 Kui see film ilmus, lõi see palju laineid – ja mitte ainult publikumenu (mis oli samuti suur) poolest. Iirimaa keelati see kaheksaks aastaks, Norras aastaks (mille peale reklaamiti seda Rootsisis lausega: „Nii naljakas, et Norras keelati see ära“), Suurbritannias üleriigilist keeldu ei olnud, küll aga tehti seda mõnes omavalitsuses. Kuigi 2009 vahepeal kohalikuks linnapeaks tõusnud naispeaosalise Sue Jones-Davise eestvedamisel Aberystwythis toimunud üritus näidata „filmi taas peale 30-aastast ekraanikeeldu“ osutus linnalegendiks, oli siiski omavalitsusi, kus keeld kehtis 21. sajandini. **Mis film?**

45 **Kes** on järgnevas lõigus nähtav ja kuuldav näitleja?

12. märts 2011

46 Küsitav on kirjandusteadlane, professor, eluaastatega 1931-1998. Ta on uurinud Eesti huumorit ja avaldanud raamatu „Hajamõtteid huumorist“, samuti uurinud kriminaalkirjandust kui žanri ja avaldanud raamatu „Kolm laipa, kõik surnud ehk Kriminaalne kirjandusmaastik“. Tema monograafiad ja artiklikogumikud on tänaseks klassika. **Kes?**

47 Küsitava kunstniku (1854-1905) tööde enamiku moodustavad portreed. Tema tuntuim teos on „Louis Pasteur oma laboratooriumis“ (1885, pildil). 2004-05 näitus Helsingis Ateneumis püstitas sealse publikurekordi (2009 ületas Picasso selle kahekordselt). **Kes on kunstnik?**

48 Küsime Nantes'is sündinud kunstnikku (1836-1902, näete ka maali „Preili L.L. portree“). Tema loominguline periood jaguneb kaheks: esimesel perioodil 1860. ja 70. aastatel olid tema peamised maalitavad naised, pärast elukaaslase surma 1882 aga Püübli teemad. Lisaks tuleb nimetada, et ta elas 1871-82 Londonis. **Kes?**

49 1939.a ilmus romaan „Kivid tules“, mida nii mitmedki kirjandusteadlased on nimetanud esimeseks Eesti valitsuse tellimusromaaniks. Nimelt tutvustas autor selles teoses kaevurite tööd ja elu Ida-Virumaal. Küsitava esimesed romaanid olid „Kesaliblik“ (1926), „Õnnepagulane“ (1928), „Hukkumine“ (1928), „Läbi öö“ (1929); viimaseks teoseks jäi ulmeaineline „Projekt Victoria. Kuus lugu“ (1978). **Kes?**

50 CD loomisel arvasid Philipsi insenerid alguses, et plaadi mahuks võiks olla umbes üks tund. Sony juht pakkus aga, et otsitagu välja pikima laialt tuntud sümfoonia salvestused ja vaadaku, et see plaadile mahuks. Valiti teos, mille pikima kestusega salvestis PolyGrami arhiivis oli 74 minutit pikk. **Nimetage see teos ja helilooja.**

51 Selle mitmekülgse loovisiku noorusel on andmed napid. Ebaselged on nii sünniaeg (18.nov 1939 või 1946, ilmselt Hong Kongis), sugu, nimed, vanemate rahvus ja kasvukoht. Osates inglise ja prantsuse keelt, õppis ta teismelisena ka saksa, hispaania ja itaalia keele, mida ta on kasutanud oma töös. Ametliku eluloo kohaselt asus ta peale põhikooli lõppu õppima Pariisis ([Académie des Beaux-Arts](#)), seejärel siirdus 1964 Londonisse Püha Martini kunstikooli. Oli Salvador Dali muusaks. Mõne käsitluse järgi oligi Dali see, kes kohtas 1959 kabarees Peki D'Oslo nime all *drag queen*'ina esinevat Alain Tapp'i nimelist noorukit ja hiljem maksis tolle soovahetuse operatsioonid. **Kellega on tegemist?**

52 UNICEF'i Eesti Rahvuskomitee presidendiks on aastast 1998 Elle Kull. UNICEF'i Heatahte Saadikud on Eestis Eri Klas, Maarja-Liis Ilus ja Erki Nool. Üks lauljatar on aga UNICEF'i Eesti noortepatroon. **Kes?**

53 **Kelle luuletused?** *Kahvatukollane kask, Tädi ja karu, Imerik.*

Kahvatukollane kask.
Ta lehed lendavad tuules.
Kurb on...

Maalisin kahvatukollast kaske
lehtede lennuga tuules.
Tundsin, et iga pintslitõmbega
kaugenen kasest,
ja kurbuse kannul käis rahutus.

Siis maalisin kurbust.
Maalisin seni,
kuni lõuendil hakkas kohama kask
kahvatukollaste lehtede lennuga tuules.

IMERIK

Lincoln valiti presidendiks 1860
Kennedy 1960
Mõlemad mõrvati reedel
Mõlema järglaseks sai Johnson
Sünniaastad 1808 ja 1908
Mõrvarid siia ilma 1839 ja 1939
Ning sinna enne kohut
Lincolni sekretäri nimi oli Kennedy
Kennedy sekretäri nimi oli Lincoln

TÄDI JA KARU

Tädi ükskord Simunast läks viina tooma.
Karu tuli poegadega Pedja äärde jooma.

Tädil oli ilus nimi — Flink Anette.
Karu nime seni pole teada saanud mitte.

Kõndisid nad asjalikult, rahuliku moega,
tädi ja karu, kel taga kaks poega.

Vinta-vänta rada viis nad purde juurde kokku.
Hirmsal kombel ehmatasid ja siis jooksid paku.

Tädi lippas kodu poole, karu kahlas rappa.
Mõlemale torgatud kui tuli oli sappa.

Mõlemad nad värisesid. Tädi oli kaame.
Karu kohta seda öelda kindlasti ei saa me.

Tädi pea siis valutas ja vaene süda kloppis.
Karu janu kustutuseks pohli suhu toppis.

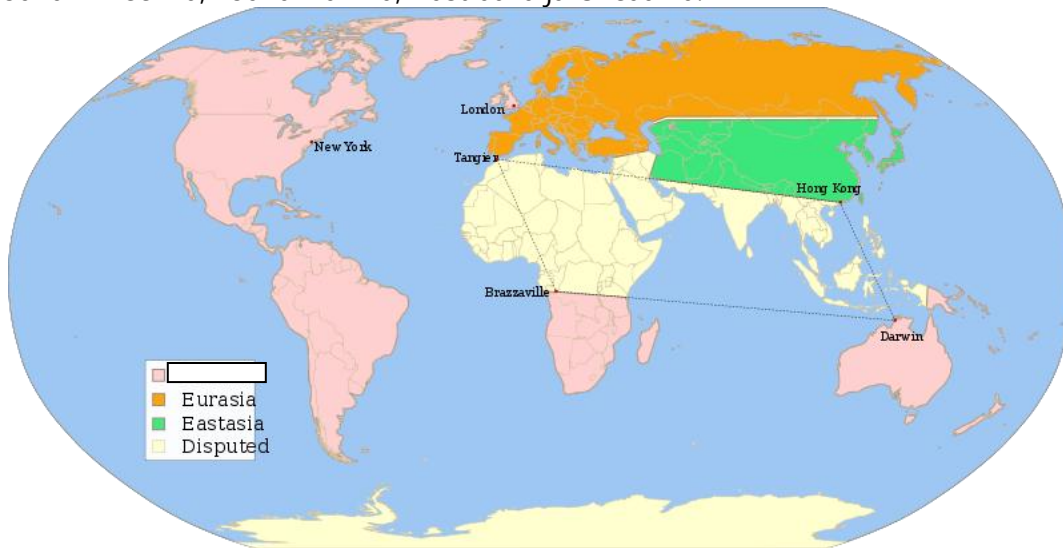
Pojad lasid uperkuuti üle samblamätta.
Tädi ennast välja magas, ka ei jäänud häтта.

Oli temal ilus nimi — Flink Anette.
Karu nime seni pole teada saanud mitte.

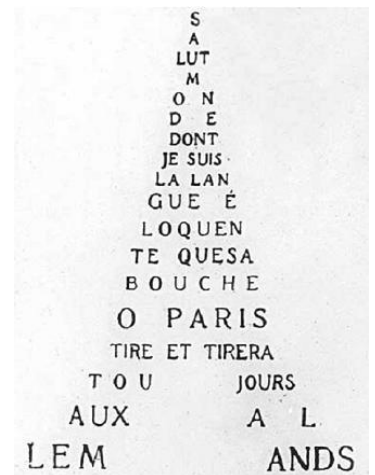
54 See 1954 sündinud briti kirjanik avaldab oma loomingut kahe nime all, mis erinevad ainult initsiaali „M“ kasutamise poolest. Ise põhjendas ta seda sellega, et kirjastaja oli palunud tema läbimurderamatu „Herilase vabrik“ puhul (1984) selle initsiaali välja jätta. Ilma M-ita on ta avaldanud „tavalist“ fantaasiakirjandust, lisaks „Herilase vabrikule“ on eesti keeles ilmunud ka „Äri“, M-ga aga teadusulmet (science fiction), ennekõike lõdvalt seotud „Kultuuri“ sarja kuuluvaid romaane, millest on eesti keeles ilmunud „Mõttele Phlebasest“, „Mängur“, „Relvade kasutus“. **Kes on see** ajalehe Times poolt 2008.a 50 tähtsaima pärast 1945. aastat tegutsenud briti kirjaniku sekka loetud **mees?**

55 Kuulete ja näete esinemas ERSO't, RAM'i, tütarlastekoori *Ellerhein*. Dirigeerib Eri Klas. **Kelle muusikat esitatakse?**

- 56** Rudolf Tobiasel on tuntud helitöö „Joonase lähetamine“. Tegemist on Piibli prohvetiga. Nimi Joonas (Jona, Jonas) tähendab heebrea keeles üht lindu. **Millist?**
- 57** Küsitav USA 106. jalaväediviisi luuraja (1922-2007) langes 1944.a detsembris sakslastele vangi. Sõjavangina elas ta üle Dresdeni pommitamise. Hiljem valis Ameerika Humanistide Assotsiatsioon ta Aasta humanistik (1992) ning oma presidendi Isaac Asimovi surma järel ka aupresidendiks (1992-2007). **Kes on see üldtuntud isik?**
- 58** Küsimus George Orwellil on romaanist „1984“ (Nineteen Eighty-Four, ilm 1949, eesti k 1990 ja 2002). Tegevuse aluseks on püsiv sõjaseisukord totalitaarsete üliirükide ***, Eurasia (Euroopa maad, omaaegne N.Liit ja Türgi) ja Eastasia (Hiina, Jaapan, Korea ja Mongoolia) vahel. **Millise üliirügi koosseisu** kuulub aga Londoni linn, kus romaani põhisündmused toimuvad? Sinna kuuluvad peale Suurbritannia veel ka Põhja- ja Lõuna-Ameerika, Lõuna-Aafrika, Austraalia ja Okeania.

- 59** **Kuidas nimetatakse kirjutatud teksti** (nt. luuletus või loosung), mille tähed on paigutatud niimoodi, et moodustuks illustreeriv pilt. Seda võtet armastas kasutada näiteks Guillaume Apollinaire, kes andis välja luulekogu, mille pealkirjaks oli sama termin (mitmuses).

- 60** **Tõlkige** eesti keelde järgmine lause. *Fato prudentia maior.*

1	Theseus		
2	Algirdas		
3	Enrico Dandolo		
4	Solferino		
5	1979		
6	Tuiu rauasaatmemäed, Saaremaa		
7	Johannes Kaiv		
8	Samuel P. Huntington		
9	Dulles		
10	Gordon Brown		
11	Sillamäe, uraan		
12	Prantsusmaa		
13	Hematogeen		
14	Playmobil		
15	Sailor		
16	Amuuri vart		Küsimused:
17	Pihklased		Lauri Naber
18	Neiusilm		Koit Nook
19	Pääsküla		Tõnu Talve
20	Samojeedi koerad		Mati Räli
21	Friedrich Benjamin Lütke, Wilhelm Bernard von Wrangell		Tenno Sivadi
22	Lüganuse		Matis Song
23	Blackpool		Aare Olander
24	Chios+		
25	Helluland ja Markland		
26	Pavlova		
27	Jack Kevorkian		
28	Jaapan		
29	Hädaabinumber 112		
30	Pada/poti		
31	Artur Linkberg	46	Harald Peep
32	Hekate (Hecate)	47	Albert Edelfelt
33	DAF	48	James Tissot
34	Luksemburg	49	August Mälk
35	Queen, refrään jaapani keeles	50	9. sümfoonia, L. v. Beethoven
36	Kettaheide	51	Amanda Lear
37	Saksamaa, Poola	52	Laura Põldvere
38	C.J. Hunter, Tim Montgomery, Obadele Thompson	53	Aleksander Suuman
39	Robert Parish	54	Ian (M) Banks
40	Valgevene, Aserbaidžaan, Armeenia	55	Arvo Pärt
41	Tbilisi Dinamo	56	Tuvi
42	Sulev Keedus, Veiko Õunpuu	57	Kurt Vonnegut
43	Charlton Heston	58	Oceania
44	Monty Pythoni <i>Briani elu</i>	59	Kalligramm
45	Andres Mähar	60	Tarkus on saatuses suurem